

SLOVENSKO JE NA ŠTARTE, EURÓPA UŽ MYSLÍ NA ĎALŠIE MÉTY

Vláda Slovenskej republiky dňa 27. februára schválila Stratégiu informatizácie verejnej správy (SIVS), ktorú vyše pol roka pripravovalo ministerstvo financií v spolupráci s konzultačnou spoločnosťou Centre. Tento dokument určuje strategické ciele zavádzania eGovernmentu a definuje kroky vedúce k modernizácii verejnej správy a elektronizácii jej služieb. Cieľom Stratégie informatizácie verejnej správy je dosiahnutie významných prínosov pre občanov, podnikateľov a slovenskú ekonomiku. Predpokladá sa zníženie administratívnej a časovej záťaže občanov a firiem, služby verejnej správy by mali byť dostupnejšie pre občanov bez ohľadu na regionálne, sociálne či iné rozdiely, zefektívnia sa procesy a systém fungovania verejnej správy, zvýši sa transparentnosť a zníži miera korupcie. Tým sa podľa MF SR zlepši infraštruktúra pre podnikanie a Slovenská republika sa zatraktívni pre zahraničných investorov. Takým cieľom sa dá máločo vyčítať.

Nadväzujúcim dokumentom má byť Národná koncepcia informatizácie verejnej správy (NKIVS), ktorá zdefiniuje integrovanú architektúru a štandardy budovania informačných systémov verejnej správy. NKIVS práve v čase písania tohto článku absolvovala medzirezortné pripomienkové konanie. Zdá sa, že vláda k polovici svojho volebného obdobia schválila dokument, ktorý nám prezradí, ako sa bude budovať eGovernment v našej krajine, resp., ako by sa mal...

Národná koncepcia informatizácie verejnej správy podľa MF SR priniesie nový prístup do riešenia problematiky informatizácie verejnej správy predovšetkým tým, že budovanie informačných systémov verejnej správy a samosprávy bude postavené na spoločných základoch a princípoch a tým sa zabezpečí interoperabilita všetkých systémov verejnej správy. NKIVS tiež definuje integrovanú architektúru a princípy a priority budovania informačných systémov verejnej správy a zároveň bude smerovať k implementovaniu postupov, ktoré sú vytvorené hĺbkovou analýzou praktík v krajinách, kde dosiahli najvyššiu úroveň elektronizácie.

Realizácia tejto koncepcie podľa MF SR v praxi umožní vytvoriť podmienky na vybavovanie úradných záležitostí verejnosťou rôznymi elektronickými prostriedkami, zníženie neproduktívneho času stráveného administratívnym vybavovaním, vytvorí predpoklady na zníženie správnych poplatkov a elimináciu viacnásobnej realizácie identických úkonov. Verejná správa bude efektívnejšia, transparentnejšia a umožní aplikáciou IKT v procesoch výkonu správy čiastočne eliminovať tzv. pa-

Foto: archiv

pierovanie postupným prechodom k elektronickej forme spracovania dokumentov a elektronickej komunikácie s verejnosťou a ostatnými subjektmi verejnej správy.

IDE IBA O MILIARDY

Od oboch dokumentov Stratégie informatizácie verejnej správy aj Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy sa potom budú odvíjať štúdie uskutočniteľnosti prvej priority osi operačného programu Informatizácia spoločnosti (OP IS). Malo by ich byť päť. Až tie nám viac-menej definitívne naznačia, akým spôsobom sa využije 826 miliónov eur, ktoré sú v OP IS na slovenský eGovernment alokované. Ambícia MF SR realizovať tender na eGovernment štúdie ako súťaž návrhov je síce pekná a ambiciózna, ale vzbudzuje až príliš veľa pochybností.

Je tu však ešte jeden legislatívny háčik – Koncepcie rozvoja informačných systémov (KRIS) v zmysle zákona o informačných systémoch verejnej správy, ktoré budú nevyhnutnou podmienkou predloženia každého IT-europrojektu. Metodický pokyn na tvorbu KRIS-ov povinných osôb by malo MF SR zverejniť do 30 dní po schválení NKIVS vo vláde. Nasledovať by mali aj semináre a školenia.

Informatizácia spoločnosti je však aj horizontálnou prioritou pre programovacie obdobie 2007 – 2013. Ak by sa mal zákon o informačných systémoch striktne dodržiavať, tak podmienka KRIS-ov by mala byť reflektovaná aj vo výzvach týkajúcich sa informatizácie školstva prostredníctvom Regionál-

neho OP alebo OP Výskum a vývoj. Zdá sa však, že až sem sekcia informatizácie spoločnosti z MF SR alebo podpredseda vlády Dušan Čaplovič dosah nemajú. Podmienka predloženia KRIS pri týchto projektoch akosi chýba. Tak načo nám je takýto zákon?

DÔLEŽITÉ ÚZEMNÉ SAMOSPRÁVY

Ak budeme chcieť, aby elektronické služby verejnej správy boli poskytované skutočne efektívne, musíme dostatočnú pozornosť venovať informatizácii územných samospráv, regionálnych i lokálnych. Informatizácia územnej samosprávy je jedným z kľúčových nástrojov na zefektívnenie procesov, na širšie zapojenie občanov do verejného života a zvýšenie transparentnosti práce samosprávy.

Dokumentom, ktorý naštartoval komplexný prístup k riešenie tejto sféry verejnej správy, je návrh postupu vypracovania koncepcie komunálnej reformy v Slovenskej republike, ktorý do vlády preložil jej splnomocnenec pre územnú samosprávu Ján Turčan a schválila ho 14. novembra 2007. V koncepcii sa predpokladá riešenie troch cieľových oblastí: ekonomizácia územnej samosprávy, informatizácia územnej samosprávy a rozvoj ľudských zdrojov.

Vytvorená expertná pracovná skupina pre informatizáciu územných samospráv (IÚS) pripravuje podkladový dokument zameraný na strategickú víziu a očakávané prínosy IÚS, na piliere a priority IÚS vrátane architektúry integrovaných informačných systémov územnej samosprávy. Skupina venuje pozornosť aj systému podpory riadenia krízových situácií, ktorý na Slovensku momentálne absentuje. Pripravený dokument bude následne poskytnutý na odbornú diskusiu. Konečná verzia koncepcie komunálnej reformy vrátane časového plánu implementácie a návrhu finančného zabezpečenia, má byť predložená na rokovanie vlády do júna 2009.

A KDE JE EURÓPA?

Kým mi na Slovensku riešime takéto „prvopočiatky“ eGovernmentu, vospelá Európa dnes rieši úplne iné problémy. Na všetky svetové strany od Slovenska, pochopiteľne, zatiaľ okrem východu, už eGovernment pár rôčkov funguje a dnes pracujú iba na jeho zdokonaľovaní a na zvyšovaní čo najväčšieho počtu jeho používateľov. Preto vývoj eGovernmentu posunul spoločenské potreby výrazne ďalej. A aby členské krajiny nemuseli objavovať koleso, vznikol špecializovaný internetový portál epractice.eu zameraný na výmenu skúseností pri budovaní a poskytovaní on-line

služieb, na poskytovanie informácií o realizovaných projektoch, o príslušných expertoch, o možnostiach financovania.

Prvou požiadavkou na úrovni členských krajín EÚ je dnes interoperabilita elektronických služieb naprieč celou úniou. Tejto oblasti je dnes venovaná významná časť agendy Európskej komisie. Vlak do cieľovej stanice „interoperabilita“ ide rýchlo vpred, otázka je, kedy a ako ho slovenský „motoráčik“ dobehne. Pritom aj na Slovensku máme špičkových odborníkov na túto oblasť – na košickej Ekonomickej fakulte sa v rámci projektu ACCESS eGov vyvíja časť „územné plánovanie“ (Košický samosprávny kraj a Mestský úrad Michalovce).

Ďalšou prioritnou témou je budovanie eDemokracie, najmä prostredníctvom eParticipácie občanov na správe vecí verejných. Za zmienku rozhodne stojí, že opäť sú to Košičania na čele s prodekanom EF TU Tomášom Sabolom, ktorí po predchádzajúcom projekte elektronických volieb v súčasnosti riešia projekt znalostného manažmentu vnútri verejnej správy, ktorého súčasťou je aj on-line príprava všeobecných záväzných nariadení, tak so zapojením expertov, ako aj občanov (miestna časť Ťahanovce).

INFORMATIZÁCIA ZDRAVOTNÍCTVA

Jednou zo špecifických a veľmi dôležitých oblastí informatizácie spoločnosti je informatizácia zdravotníctva. Vláda pred pár dňami prerokovala a zobrala na vedomie správu o stave informatizácie v rezorte zdravotníctva, ktorá vraj „prebieha pomaly a stanovene úlohy sa plnia v obmedzenom rozsahu v rámci daných možností“. Inak povedané, riešia a zabezpečujú sa iba úlohy s nízkymi nárokmi na financovania. Tie zásadnejšie a finančne náročnejšie úlohy, ktoré by nás posunuli výraznejšie vpred, zatiaľ sedia

v „čakárni“. Kedy sa im otvoria dvere do slovenského zdravotníctva, sa možno dozvieme do konca júna. Dovtedy má minister zdravotníctva do vlády predložiť dokument strategické ciele eHealth – kľúčový nástroj informatizácie verejnej správy v oblasti zdravotníctva na Slovensku. Možno vtedy sa konečne odborná verejnosť dozvie aj informáciu, ako to teda bude s využitím štrukturálnych fondov EÚ, konkrétne OP IS a OP Zdravotníctvo, na podporu budovania eHealth a informatizácie poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, keďže súčasná situácia je dosť nejasná.

TÉMA DŇA: EKOLOGICKÉ IT

Jednou z významných tém vo svete je za ostatný rok aj „GREEN IT“ či dosiahnuté úspory energie pri realizácii IT projektov. Ročné náklady na celosvetovú prevádzku IT sú dnes vyše 20 miliárd dolárov. Pri výrobe elektrickej energie potrebnej na túto prevádzku sa vyprodukuje 180 miliónov ton oxidu uhličitého, teda porovnateľne ako 35 miliónov áut. Viaceré štáty teda už dnes tlačia výrobcov hardware a dodávateľov informačných systémov do hľadania čo energeticky najefektívnejších riešení. Paralelne je dnes táto téma prestížnou súčasťou sociálnej zodpovednosti firiem. Hľadajú sa tiež čo najefektívnejšie cesty na spracovanie elektronického odpadu a na čo najmenšie využívanie nebezpečných látok pri výrobe hardware. Možno o pár rokov budeme musieť opäť sťahovať našu slovenskú sekcii informatizácie spoločnosti na nové ministerstvo – tentoraz životného prostredia.

BLIŽŠIE KU KOMUNITÁM

V snahe priblížiť elektronické služby verejnej správy občanom čoraz významnejšiu úlohu zohrávajú jednotlivé spoločenské komunity (napríklad ženy na rodičovskej do-

volenke, dôchodcovia, vysokoškooláci, profesijné skupiny) a ich špecifické/lokálne internetové portály, ktoré sú často viac user friendly ako oficiálne vládne či komunálne komunikačné platformy. Používajú sa multi-channel riešenia, teda nielen „obyčajný“ internet cez počítač či kiosk - terminál, ale aj služby poskytované cez mobilné telefóny alebo prostredníctvom digitálnej televízie.

V súčasnosti viaceré európske štáty, ktoré sú v kvalite poskytovania elektronických služieb na popredných priečkach, riešia problém, ako k týmto službám prilákať čo najviac užívateľov. Dostali sa do paradoxnej situácie – áno, eGovernment už máme, ale prečo ho občania masovo nevyužívajú? Sú poskytované služby priateľské k užívateľom? Netreba zvoliť komunitný, napríklad lokálny alebo sociálny prístup? Je vhodné využívať aj iné komunikačné kanály (digitálna TV, mobilné telefóny)? Treba občanov viac motivovať, aby služby využívali? Kým napríklad v SR pri službách elektronického obchodného registra majú používatelia 50-percentnú zľavu na poplatkoch, sú krajiny, kde sú tieto služby istý čas poskytované bezplatne alebo sa dokonca občanom zaplatí symbolický poplatok. Vo Francúzsku je to napríklad 20 eur za prvé podanie daňového priznania on-line.

MARKETING EGOVERNMENTU

Možno občania a firmy iba o tých sofistikovaných službách nevedia... Vznikajú tak starostlivo pripravené marketingové a komunikačné kampane. Nakrúcajú sa reklamné videá (niektoré skutočne veľmi divácky atraktívne i vtipné), tlačia sa billboardové kampane, posielajú sa esemesky priamo na mobilné telefóny občanov. Webové stránky sa pretekajú v atraktivite a priateľskosti k užívateľom. Vo svete to asi najďalej dotiahli v Austrálii a Južnej Kórei, v Európe sa najviac usilujú na Malte a v Nemecku. Existujú vysoké školy, kde sa marketing eGovernmentu vyučuje ako predmet, niektoré štáty zriadili špeciálne vládne úrady na propagáciu a skvalitňovanie eGovernmentu. Ministri a vysokí štátni úradníci sa aktívne zúčastňujú na mnohých konferenciách. U nás, keď sa nedávno konala jedna z najprestížnejších slovenských IT konferencií Infotrendy, ministri i vysokí štátni úradníci chýbali. Aj to je prístup... Ale sú tu aj prvé pozitívne lastovičky, napríklad nový informačný portál Informatizácia.sk, ktorý má ambíciu poskytovať komplexné informácie o informatizácii spoločnosti, o komunitných programoch a štrukturálnych fondoch EÚ v tejto oblasti, vrátane OP IS, o eGovernmente, ale aj o mnohých ďalších témach (eAccessibility).

U nás síce dokumenty ako SIVS či NKIVS o popularizácii eGovernmentu nehovoria, dôležité však je, že súčasťou OP IS je aj jeho Komunikačný plán, ktorý predpokladá propagáciu realizovaných projektov. Každý rok by sa na túto propagáciu mali vynaložiť desiatky miliónov korún. Kiež by to bolo čo najskôr...

Text a foto: Milan Ištván

Na európskych konferenciách sa diskutujú témy, ktoré na Slovensko prídu až o niekoľko rokov.